

Ad 4. *Resp.* tamdiu permansuram sartam tectam- que in Ecclesia omnimodam ac perfectam unitatem, quamdiu subsistet regula, seu medium utriusque unitatis, fidei nempe et communionis. Subsistet autem hæc in seculorum finem juxta Christi filii Dei immutabiles pollicitationes. Contra vero tamdiu subsistet in sectis quibuscumque sive hæreticis sive schismaticis confusis et insitum ipsis omnibus principium divisionis, quamdiu ad unicam Christi Ecclesiam non se recipient, quæ sola est columna et firmamentum veritatis. Quid porro interest, si aliqui filii nequam inter catholicos ipsos, qui sunt moestitia matris suæ, quacumque possunt vafritie, enitantur sive romani pontificis sive totius Ecclesie extenuare, ac etiam si possent, omnem eliminare infallibilem auctoritatem? Ecclesie profecto non nocebunt, quæ Dei virtute ac omnipotentia regitur; irriti erunt omnes eorum conatus, ac sibi solis damnationem consciscunt ac confusionem. Tot seculorum experientiam valem habemus. Quamvis enim plures quovis tempore a veritate exciderint, ac bellum atrox intulerint domestici hi hostes colligati cum hostibus externis Ecclesie Dei, et firmum fundamentum Dei stat (II. *Timoth.* II, 18, 19), ac æternum stabit.

Ad 5. *D.* Et in objecta encyclica exponit ac deflet Gregorius XVI. mala totius christianismi, C. solius Ecclesie romanæ *N.* Romanus enim pontifex, utpote totius Ecclesie caput excitat vigilantiam episcoporum ut suos greges tueantur tum ab insidiis sive occultis sive manifestis luporum qui intra gregem ipsum versantur, tum a machinationibus et aperta vi luporum qui extra gregem sunt et eum undique circumstant, ut oves Christi mactent et perdant. Alias enim ostendimus Ecclesie semper dimicandum fuisse adversus duplicem hostium phalangem internam et externam, et ex ejus perpetuis triumphis divinam ejusdem intulimus veritatem (1). Itaque istorum hostium omnium nisus, molimina, conatus sive ad cultus majestatem labefactandam, sive ad unitatis vincula dissolvenda, sive ad auctoritatem divinam Ecclesie oppugnandam, sive ad sedis apostolicæ jura convellenda, eamque in turpem servitutem redigendam, aliæque eju-modi machinanda refer; at nusquam affirmat impios hos homines præstitum sibi finem obtinisse, aut obtenturos unquam fore (2). His enim di? Omnes in eodem censu habendi sunt, nisi respiscant.

(1) *Tract. de vera relig.* p. 1. cap. 4. prop. 4.

(2) Exempla recentia sunt eorum qui fortiter restiterunt seculi principibus qui in servitutem redigere voluerunt ecclesiasticam libertatem. Ecclesia catholica quovis tempore obtulit ejusmodi conatibus; pluresque martyres venerat qui hac de causa vitam amiserunt. Contra vero anglicana communio ideo discessit ab Ecclesia romana, ut se subtraheret a romani pontificis auctoritate, ac se subiceret regum suorum dominationi in negotiis ecclesiasticis, ut patet ex juramenti formula quod emittere subditi anglicani cogebantur, quæ hujus tenoris est: «Ego N. N. palam testor et ex conscientia mea declaro, quod majestas regia unicus est supremus gubernator hujus regni, omniumque aliorum suæ majestatis dominorum, ac territoriorum, tam in omnibus spiritualibus, sive ecclesiasticis rebus, aut causis, quam in temporalibus, et quod nullus extraneus princeps, persona, prælatus, status aut potentia habet, aut habere debet ullam jurisdictionem, superioritatem, præemptivam, re auctoritatem ecclesiasticam, sive spiritua em infra forte infra nos regnum, » etc. Cf. *apud B. Harin. Resp. to. ad apologiam pro juramento fidelitatis.*

non obstantibus, et firmum Dei fundamentum stat; ac Dei promissiones non evacuabuntur. Accedit romanum pontificem in hac encyclica dum Ecclesie, si placet, mala gravissima exponit, sacrarum eloquiorum phrasibus uti quibus veteres prophetae populi Dei mala reprehendebant, quin exinde concludi possit ex delinquentium numero et improbitate, ecclesiam illam veterem aliquid in se detrimentum passam esse. Et hæc quidem aversam Ecclesie faciem inspicendo, quo sensu Psalmista dicebat: «Omnes declinaverunt, » et Apostolus: «Omnes quæverunt quæ sua sunt: » quod si voluisset faciem alteram delineare, potuisset profecto cum iisdem scriptoribus sacris eam vocare Dei-peculum, gentem sanctam, genus electum, ut in Scripturis moris est, sive cum laudant, sive cum vituperant.

Ad 6. *N.* Etenim si coactiva esset catholica Ecclesia unitas, hæc non cõpisset nisi insequentibus seculis post instituta Inquisitionis tribunalia ad quæ adversarius alludit; non vigeret in Galliis aliisque regionibus penes quas homines plena fruuntur libertate conscientie in profiteunda quam malunt religione; non vigeret a fortiori in provinciis in quibus dominantur protestantes: attamen catholica Ecclesia unitas vigit sub paganorum persecutionibus, vigit postea pari prorsus ratione; imo catholice arctiori vinculo inter se constringuntur et ferventiores esse solent sub protestantibus, præsertim cum ab ipsis opprimuntur. Ergo non coactiva, sed omnino libera est ac voluntaria illa Ecclesie catholice unitas. De tribunalibus Inquisitionis alias disseruimus, ubi ostendimus in his quæ ad penas infligendas hæreticis pervicacibus spectant, esse potius civilia quam ecclesiastica; item exaggerata esse evicimus quæ ab adversariis obruduntur circa punitorum numerum, qui tamen reipublicæ erant exitio (1); ac demum evanescere hunc numerum si conferatur cum numero catholicorum, qui ab anglicanis, calvinianis, lutheranis aliisque sectariis perempti sunt (2); quamquam longe diversa esset causa utrorumque (3).

Opp. edit. Venet. 1721. tom. V. pag. 138. Quam autem ratione supremum hunc spirituales primatum exerceret inter ceteras regina immaculata Elisabetha specimen sume ex ejus istola ad quemdam præsullem, quamque tibi ex anglica lingua conversam hic subijcio «Audax præsul! Certior effecta sum te segniorem esse in munere tuo exequendo; sed scias velim, quod ego, quæ te feci id quod es, te possim etiam infectum facere; ac nisi minus tuum statim adimpleas, per Deum, te veste protinus exuam. Tua prout te gesseris-ELISABETHA.» Hæc epistola, ex actis dioceseos Eliensis extracta, publicis typis edita est in *London Magazine* Jun. 1761. Quorsum vero hæc? Scilicet ut pateat quam inepte Palmer qui ut anglicani contus dependentiam a regimine civili in negotiis spiritualibus cõfessionet, nobis sæpe adeo objicit verba Pontificis Gregorii XVI. ut evincat non melioris conditionis esse Ecclesiam catholicam, ob violentias quas interdum in eam nonnulli principes exercere nituntur. Potuisset pari ratione urgere vim quam in religionem christianam ethnici imperatores exercebant, aut in religionem catholicam principes acatholici. Quid evincit vis contra omne jus extrinsecus illata? Contra vero primatum quem exercet pontificum regimen in ecclesia anglicanam pendet ex ipsius ecclesie constitutione et natura.

(1) Cf. *Tableau historique et pittoresque de Paris* par M.B. de Saint-Victor, t. III. prem. part. Paris. 1823. p. 51. seqq.

(2) Cf. quæ scripsimus in *tract. de vera relig.* p. 2. cap. 4. prop. 2. col. 126. seqq. cum notis appositis.

(3) Nam catholice unitas in possessione fidei in-

Adversus notam sanctitatis.

1. *Obj. 1.* Deest in Ecclesia romana sanctitas doctrinæ, cum foveat doctrina scelera ex absolutionis facilitate, quam in vitæ exitu nec scelestissimis deveget; cum nullam fidem servandam hæreticis doceat, cum juramenta, aliaque obligationum vincula sacerdotum arbitrio relaxare permittat; cum innumeras corruptelas nutriet in sinu suo. 2. Nec magis illius Ecclesie sanctitas elucet in membris suis: monasteria enim, fatente episcopo Riccio, plerumque non sunt nisi vitiorum sentina. 3. Plures pontifices omni flagitiorum genere obstructi sunt; plerique episcopi sceles- teribus sunt coinquinati; sacerdotes innumeri scandalo sunt plebi christianæ; laici ebrietate, jurgiis, facinoribus omnibus ea in Ecclesia sordescunt. 4. Quod si plures in Ecclesia romana sancti numerantur, nemo est qui nesciat plures ex incerta fama in sanctorum album fuisse relatos, cum non cõperit sanctorum, ut dicitur, *canonizatio* nisi sec. XII. inveni; medio præsertim ævo plerosque qui cucullum monasticum induissent sanctos habitos esse; nam superiore tantum seculo, certa lege in eorum sanctitatem quæsitum fuit, nec absque partium studii, aut turpis etiam lucri suspitione; antea vero res tota ab unius alteriusve ut plurimum judicio omnino pendebat (1). Ergo.

Resp. N. A. Ad 1. autem *prob. D.* Facilitas absolutionis scelera fovet nisi juxta præscriptas a jure divino et ecclesiastico regulas impertiatur, C. si juxta eas regulas quas quilibet sub gravi servare tenetur ne se implicet peccatis alienis *N.* Nemo porro ex doctrina Ecclesie catholice exposita in concilio Tridentino rite absolvi potest qui sincere non delectat de peccatis præteritis, et firmiter non proponat non peccandi de cetero (*Sess. XIV. cap. IV.*). Si casus propterea contingat in quo hæc regula non servetur, non Ecclesie doctrinæ, sed aut confessariorum aut habent eam retinendi; contra vero novatores, hæretici et schismatici, dum novitates suas obrudunt, aut legitimæ auctoritatis jugum excutiunt, pugnant contra antiquam et receptam religionem, et contra legitimam auctoritatem; rei propterea constituntur gravissimi sceleseri coram Deo et societate, lites ac divisiones serunt, cunctaque perturbant. Experientia jugi compertum est nunquam prevaluisse hæreticam aut schismaticam sectam, quin bella, et seditiones gravissimas excitavit. Mirum proinde non est, si principes politici novatoribus obstiterit ex quibus omnia sibi mala impendere merito pertimescebant. Hæc ipsa ratio est quam urget Gibbon in sua historia *De casu imperii romani*, dum satagit excusare romanis imperatores in dirissimis persecutionibus et cladibus quas intulerunt religioni christianæ, cum nullam crearent molestiam Judæis, quamvis hi religionem præferrent diversam a religione imperii romani. Deinde priusquam aliqua honestatis specie possent hæretici aut schismatici exprobrare catholicis penas quibus interdum mulctarunt hæreticos, deberent, inquam, prius ex suis fastis exaugere doctrinam Calvinii, qui in *Eposit. errorum Serveti* edixit *jure gladii coercendos esse hæreticos*; librum quem scripsit Beza an. 1534. *De hæreticis a magistratu civili puniendis*; item doctrinam et facta Lutheri ac Melancthonis circa exterminationem et peremptionem anabaptistarum; delere deberent vestigia illius sanguinis qui in Anglia per tria fere secula effusus est, tum in Germania, tum in Galliis; deberent a modernis legistionibus Sveciæ, Russiae, etc. abradere tot articulos, quibus vi redire volunt ad avitam matrem Ecclesiam catholicam hæreticorum honorem, exilio aliisque gravissimis omnis subjectionem. Vere dum hæc conspicio, mihi videre videor sortidam effrontemque illam adulteram, quæ *Prov. XXX, 20.* «comedit, et tergeas os suum dicit: non sum operata malum.»

(1) Ita passim recentiores protestantes apud Kenrick op. cit. tom. I. p. 190. seqq.

pœnitentium vitio verti debet. Quod vero adjicitur de absolutione quam in vitæ exitu non denegat Ecclesia etiam scelestissimis, alias diluimus: alluditur enim hæc difficultate ad errorem præconcepsum hæreticorum (1).

Negamus porro unquam docuisse Ecclesiam catholicam hæreticis fidem non esse servandam: perpetua hæc est calumnia quam licet sæpe adeo repulerint scriptores catholici, nonnulli hæretici et rationalistæ sec. XIX. renovare non desinunt, quamvis eam ipsi doctrinam non semel adversus catholicos in praxim deduxerint (2).

Falsum præterea est sacerdotum arbitrio permitti relaxationem juramenti aliarumque obligationum, si præsertim agatur de jure tertii. Quoad eas vero obligationes quæ nullius jus violant, et Deo tantum fideles astringunt, justa intercedente causa, rom. pontifex, aut præsules etiam, declarant, eas non obligare in peculiaribus adjunctis, in quibus cederent in perniciem animarum, cum sæpe contingat nonnullos temere aut jurejurando aut voto se obstringere.

Corruptelæ vero quas memorant adversarii, ex præconceptis eorum opinionibus solum oriuntur: alludunt enim ad externum cultus apparatus, ad scapularis, aut rosarii, aliorumque ejusmodi usum ad quem diabolarii disputatores semper confugiunt (3): cæcus porro non judicat de coloribus.

Ad 2. *N.* Hæc enim atrox calumnia unice innititur auctoritati irreligiosi nulliusque fidei scriptoris (4), et testimonio infelicis præsulis decepti a jansenianis quorum factionem fovit, quique ad saniora consilia Dei gratia revocatus palinodiam cecinit eorum omnium quæ falso et incaute antea protulerat (5). Ce-

(1) In *tract. de penitent.* cap. 3. prop. I. col. 344. seqq. ubi plura alia disjecimus, quæ hic demum objici solent, et prop. III. col. 354. not. (a).

(2) Hæc nobis protestantes et rationalistæ ad hæc usque tempora obrudunt, licet nullum unquam documentum quo hæc accusationem evincant adeo atrocem proferant. Contra vero nos ex publicis factis quæ vel hæc ipsa ætate nostra contigerunt facile eis ostendere possemus passim ab ipsis violatam fuisse fidem publice ac solemniter catholicis datam, et juramenti religione firmatam. Verum cum de re nimis otiosa agatur, malo ea silentio prætereire; interea Cf. quæ scripsi in *tract. de matrim.* ubi agitur *De matrimonii mixtis.*

(3) Vix legas plebeios ejusmodi disputatores, aut provocatores, in gravissimis controversiis de Ecclesie veritate, infallibilitate, unitate, etc. exagitatos, ut eos statim declinare non videas, ac elabi in reliquias, amuleta, rosaria, scapularia, aquam benedictam, etc. Hic enim est locus ipsorum communis, qua ratione a substantialibus questionibus ad adiaphora se recipiunt, ut sic declamationibus vanis sibi ac cæteris illudant. Tanta est istorum cæcitas et præsumptio.

(4) Hæc enim innituntur auctoritate D. de Potter, qui in op. *Vie de Scipion de Ricci, évêque de Pistoye et Prato, et réformateur du catholicisme en Toscane, sous le règne de Léopold.* Bruxelles 1825. totus in eo est ut extollat hujus illius præsulis temeraria gesta. Porro cum episcopus Ricci meditaretur subtrahere a regularibus sacerdotibus spirituales monasteriorum administrationem et directionem, magnificavit nonnullos abusos sive reales sive fictitios qui in ea irrepserant, ut patet ex op. cit. tom. 1. cap. 12 et 14. et alibi passim, ubi hic auctor hanc crambem sæpe repetit.

(5) Ut testatus est sa. me. Pius VII. in allocutione habita die 26. Junii 1805. in consistorio secreto: inter cætera vero hæc in præfata allocutione legitur: «Fideli fiducia nobis significavit (Scipio Riccio Pistoriensis olim et Præsentis episcopus), se formulæ, quam ipsi proponere nobis j lacuisset, sincero corde subscripturum. Nec fidei, quam nobis dederat, defuit. Formulam enim per ven. fratrem nostrum archiepiscopum Philippensem et missam, legit,

terum monasteria sub vigilantia pastorum constituta sunt; si qua ibid. mala herba, ut fieri potest, germinaverit, illico eradicatur. Innumera vero commoda quæ ex sanctimonialium pietate et charitate vel ipsa societas politica derivat, notissima sunt, ac non semel acatholicorum invidiam excitarunt (1).

Ad 3. D. Nonnulli pontifices, aut etiam episcopi degeneres fuerunt, C. quot amplificat protestantes N. Haud dissimulamus nonnullos exiisse pontifices qui pro temporum calamitate humane infirmitati succubuerint; ex iis præsertim qui factionum vi in Petri cathedram obrudebantur. Verum præterquam quod « Petri dignitas in indigno hæredæ non deficit » juxta prælarum s. Leonis effatum (2), paucissimi hi sunt si cum serie tot pontificum comparentur qui et virtutis et doctrinæ laudæ eam quovis seculo illustrarunt (3). Quod vero dictum est de rom. pontificibus, debita proportione etiam de episcopis, ratione nempe habita ad illorum multitudinem, affirmari debet. Sanctissimi præsules nunquam non floruerunt in Ecclesia Dei (4). Idem dicendum de sacerdotibus, qui pluribus hoc argumentum persequamur.

Nunc in universum, ut omnes cætus complectamur, dicimus doctrinam Ecclesiæ filios ejus ad omnigenam sanctitatem informandos idoneam prorsus esse, ut patet ex innumeris qui gloriæ et decori eidem fuerunt et sunt. De iis vero qui vitam suam non componunt ad hujus doctrinæ regulam, imo ab ea turpiter admisit, suaque manu signavit. Hac ergo formula, quam reparando scandalum publicam in cognitionem deduci concupivit, declavit se pure et simpliciter, omninoque ex animo accipere et venerari constitutiones a sede apostolica factas, quibus errores Baii, Jansenii, Quesnelli, et illorum qui eos sectati sunt, proscribuntur, præsertim vero bullam dogmaticam *Auctorem fidei*, etc. Hanc retractationem confirmavit Riccius litteris ad eundem ss. Pontificem datis. Jam vero eam De Potter frustra cavillationibus obscurare aut eludere nititur.

(1) Equis summis laudibus non celebravit *sorores* quas vocant, *de caritate*, religiosas a. s. Ursula nuncupatas, *boni pastoris*, ut eximia alia instituta quibus referta est Ecclesia catholica, silentio præteream? Quot in Africam, in Americam, inter sylvestres et barbaras gentes se ex his contulerunt, ut partim sequioris sexus institutioni, partim noscomis se manciparent, et omnibus quomodocumque possent, suppetias ferrent, puellæ ut plurimum divites, nobiles, delicatæ, ex sola caritate in Deum et proximum? Talia exempla proferant protestantes et acatholici universim, si possunt; nos plura millia enumeramus.

(2) Serm. 3. De Natali ipsius 3. cap. 4. edit. Ballerin.
(3) Divina profecto providentia factum est ut vix inter 238. Pontifices, quot a s. Petro ad Gregorium XVI. sedem apostolicam ingenti XVIII. seculorum lapsu occurrunt, vix decem plus minus numerentur quorum vita maculata fuerit, quique ut plurimum factionum ingrueatium opera ad Petri cathedram erecti sunt, sub quibus tamen nullum unquam fides passa est detrimentum. Si quis aliorum principum successiones, præsertim hæreticorum, expenderet, eaque severitate in singulorum gesta inquireret, qua inquisitum est in gesta rom. pontificum, certe longe aliud spectaculum illi sese offerret intra paucorum seculorum tractum. Verum hæc omnia levissimi quidam auctores dissimulant, ut nobis perpetuo nonnullorum romanorum præsulum scandala obrudant. Odium excæcavit cor eorum.

(4) Ut sistamus in præsulibus qui post reformationem in Ecclesia floruerunt, quis non suspiciat s. Carolum Borromæum, s. Franciscum Salesium, b. Barbaricum, b. Alexandrum Sauli, ut de innumeris pene aliis taceam qui doctrinæ et sanctitatis laudæ Dei Ecclesiam illustrarunt? R. ceas adhuc memoria est s. Alphonsi de Ligorio. Ubinam ejusmodi homines protestantismus et anglicanismus protulit aliquando? Cf. etiam de hoc argumento com. de Maistre in op. *Du Pape*, liv. III. ch. 3. Lyon 1821. tom. II. pag. 80. seqq.

ter defectunt, id non regulæ defectui, sed perversa ipsorum voluntati imputari debet; polent quippe libero arbitrio, neque ex istorum pluribus aut paucioribus transgressionibus quidpiam logicè concludi potest. Cum veteres manichæi eadem objicerent catholicis, sic ipsis respondebat s. Augustinus: « Vestrum oculum malevolus error in solam paleam nostræ segetis ducit: nam et triticum ibi cito videretis, si et esse velletis » (Cont. Faustum lib. V et XI). « Fruges in agro, frumenta in area quarite: apparebunt facile, seque offerent ipsa quareribus. Quid nimis in purgamenta oculos intenditis? Quid ab opimi horti ubertate imperitos homines septium asperitate terretis? ... Sunt in Ecclesia catholica innumerales fideles, qui hoc mundo non utantur, sunt qui utantur tanquam non utentes, ut ab Apostolo dicitur (1): ac demum, ceteris onissis, « Quam enim multos episcopos optimos viros sanctissimosque cognovi, quam multos presbyteros, quam multos diaconos, et ejusmodi ministros divinorum sacramentorum, quorum virtus eo mihi mirabilior et majore prædicatione dignior videtur, quo difficilior est eam in multiplici hominum genere, et in ista vita turbulentiore servare. Non enim sanatis magis quam sanandis hominibus præsumunt » (Ibid. cap. XXXII. n. 69). Eadem porro et nos respondemus nostræ atatis hæreticis qui illas ipsas criminaciones nobis obrudant.

Ad 4. D. Ex iis quorum cultus in universali Ecclesia receptus non est, *Tr.* ex iis quorum cultus receptus est in universa Ecclesia N. Esto quandoque nimis se faciles præbuisse veteres nonnullos in discernendis sacris honoribus alieni cui sanctitatis fama percrebuerit: ut plurimum tamen istorum cultus intra particularis dioceseos aut provincie limites se continuit: martyrologium romanum non semel ad trutinam revocatum est, et non paucæ exinde nomina expuncta. Ceterum nunquam non invigilavit Ecclesia ne cultus indignis decerneretur (2), donec romani pontifices ut cuiusque abusui aditum præcluderent ad se exclusive has causas revocarunt, et plura sapientia ac prudentia referta decreta in eum finem ediderunt; severissimas regulas sanxerunt; congregationem sacrorum rituum instituerunt quæ doctis theologis qui consultorum munere funguntur utitur ad res singulas apte expendendas; a fidei promotore, aliisque idoneis viris juridici processu construuntur, nec nisi demum difficultatibus omnibus sæpius discussis atque explanatis, quidquam pontifex decernit super virtutibus in gradu eminenti, quibus fulsisse, ille de quo agitur, perhibetur (3). Cum vero ad hos processus conficiendos, atque eliminanda quæ occurrunt dubia, pluribus impensis operis, exinde hæretici qui ultra corticem non intuentur,

(1) Lib. I. De morib. eccles. cathol. cap. 53. n. 77.

(2) Cf. Bened. XIV De beatif. et canoniz. Sanctorum. lib. I. cap. 2. seqq. præsertim cap. 6 et 7.

(3) Equidem tanta severitate, tot adminiculis, tanto testium apparatu juridicum istud de virtutibus examen ab apostolica sede instituitur, ut sit omnino asserendum nul-

ansam sumpserunt suspicionem de turpis fueri amore ex parte romanorum pontificum ingerendi.

II. Obj. 1. Miracula quæ congerunt romanenses historico destituuntur fundamento atque ad criticos regulas exacta plane evanescent. 2. Sane longe distant testimonia quibus evangelica miracula probantur ab iis quæ posteriora miracula commendant. Scriptores coævi, oculati plurimorum testes, res gestas referunt in ipsa qua dicuntur contigisse regione, inter hostes Christi, ad novam inducendam religionem: 3. Contra vero alia miracula plerumque post seculorum lapsum narrantur ex vulgi fama: 4. Ipsa enim quæ maxime probanda videntur, utpote pontificii tribunalis examini subjecta, vix ante seculum ab obitu possunt in curia allegari: quo fit, ut progrediente tempore quadam sancto alieni mira tribuantur, de quibus ne cogitavit quidem coævus aliquis scriptor, sicuti de Ignatio a Loyola contigit. Procul etiam a loco res gestæ sæpius narratur: miracula quippe Francisci Xaverii in Europa ex missionariorum litteris, hæc ratione suæ causæ patrocinantium, claruerunt. 5. Plerumque etiam in papistarum provinciis abundant miracula, de quibus nullum in regionibus protestanticis occurrit vestigium. Tentando fiunt, seu periculum rei faciendo, infelici sæpius successu, potius quam certa quadam virtute et Dei potentia. Quæcumque igitur allegantur, uti incerta habenda

non existere in universa Europa tribunal in quo eo rigore causæ discutantur, imo quod cum eo vel conferri possit. Ut autem aliquid ejus speciem præbeam, prout præbui de miraculis, hic est in causis sanctorum dijudicandis tenor. I. Præcedere debet processus famæ sanctitatis, et miraculorum in genere, qui conciliat ab ordinario illius de quo agitur, apud civitatem aut provinciam in qua conversatus et mortuus est; et alter processus de non cultu juxta decreta Urbani VIII. 2. Debet constare juridicè, utrum ille processus juxta regulas præscriptas confectus fuerit; 3. Missio utroque processu ad s. Sedem sigillis munito et obsignato, atque debitè, ut vocant, formalitatibus aperto et probato: 4. postulatorem causæ iustare debeat pro litteris *remissorialibus*, ut conciliator processus apostolicus super fama sanctitatis et miraculorum in genere: hæc autem litteræ *remissoriales* a sac. congregatione rituum tribus episcopis inscribuntur cum clausula, ut duo ad minimum procedant ad processum apostolicæ auctoritatis construendum, quo confecto et approbato, 5. fit nova instantia pro expeditione aliarum litterarum *dimissorialium* ad processum conciliandi auctoritate apostolica super virtutibus et miraculis in specie. 6. Confecto pariter hoc novo processu et ad Urbem transmissio, eadem ratione ac prior aperta a sac. congregatione, 8. demum post an. 30. ab obitu servi Dei, qui tunc primum *venerabilis* appellatur, excutitur dubium de virtutibus in specie, de tribus nempe theologalibus, fide, spe et charitate, ac de quatuor cardinalibus prudentia, justitia, fortitudine et temperantia ceterisque virtutibus annexis. In singulis processibus tum ab officialibus tum a singulis testibus præmittitur juramentum de secreto servando, ac de veritate dicenda, subjiciuntur vero testes interrogacionibus seorsum a reliquis. His præmissis agitatur dubium: *utrum constet de virtutibus ad effectum de quo agitur*: discutitur porro hoc dubium in tribus congregationibus, *antipreparatoria* scilicet, *preparatoria*, ac *plenam generali* coram Pontifice, omni severitate, ita ut nisi omnibus difficultatibus seu animadversionibus fidei prænotoriorum plene satisfactum fuerit, felix causæ exitus minime sit expectandus. Romanus autem Pontifex decretum in favorem causæ non emittit, nisi due ad minimum ex tribus virtutibus consultorum suffragium tulerit constare de *veritate*, ut vocant, in virtutibus singulis. Ego vero in praxi comperi sæpius adhuc institui examen et discussionem prædicti dubii. Cf. Bened. XIV. op. cit. tum lib. 1. cap. 22. tum lib. II. a cap. 33. ad 51.

sunt, vel saltem quorum lateat causa, utrum nempe Deo auctore patrata dicenda sint (1). 6. Hinc nec inter romanenses videntur miracula sola censi probationem sufficientem perfectæ sanctitatis. Christianus Lupus scribit: « Non quævis, licet miraculis illustrata, justitia ad canonizationem sufficit: esse debet eminens, et ab omni etiam fame nævo immaculata » (2); atque ad hujus assertionis confirmationem exemplum adducit Roberti Lincolnensis episcopi, qui sese opposuit romano pontifici, de quo scribit Henricus Chrythonus: *Hæc de causa, quamvis Robertus perspicuis esulgeret miraculis, non est permittens canonizari* (3). 7. Baillet animadvertit viros miraculis et sanctitate claros interdum in sanctorum romanorum catalogum minime referri, eo quod turba-verint curiam romanam, aut aliqua ratione scandalum præbuisse censeantur (4). 8. Fatetur jesuita Salmeron posse miracula a falsa patrari ecclesia. 9. Espenæus, alter theologus romanus, affirmat, miracula, Deo ac dæmoni Christo et Antichristo esse communia (Espenæus in II ad Tim.). 10. Admissum est a patribus Irenæo, Origene, Cypriano et Augustino hæreticos signa ac prodigia patrasse, quod nec inficiantur romanenses (Tournely de eccl. 1. I. p. 155). 11. Patrata sunt in magna quantitate a jansenistis (5); 12. Sibi miracula adscribunt non solum ecclesiæ romanæ, verum etiam orientales, auctore Nectario; nestoriani, eutychemi, propheta hugonotti, irvingite, aliæque sectæ quam plurimæ. 13. Frustra porro romanenses contendunt miracula sua sola authentica esse ac sola mereri examinis investigationem: hæc enim vana est præsumptio nullo modo veritate suffulta. 14. Plures vel ipsos inter romanenses, Vivès, Canus, Lindanus, Milner alique fatentur plura falsa miracula venditari. 15. Hinc factum est ut miracula romanensia jam in proverbium transierint veluti sycophantia; satis est ea commemorare, ut risus incredulitatis excitetur. 16. Ergo merito D. Bouvier cum card. La Luzerne inficiatur miracula constituere notam Ecclesiæ positivam (6).

Resp. Ad 1. D. Nonnulla, aut etiam plura quæ vulgo circumferuntur miracula non satis firmo inniuntur historico fundamento, *Tr.* vel *C.* omnia præsertim ea quæ a romana Ecclesia solemnè iudicio comprobantur N. Nec enim catholici hebetes adeo aut plumbei sunt, ut non possint accurate discernere miracula quæ in nonnullis *legendis* aut chronicis circumferuntur absque solido fundamento, ab iis quæ a scriptoribus fide dignis, coævis, aut certis documentis innixis narrantur. Priora etiam catholici de-

(1) Ita Peley, *Evidences of christianity*, prop. II. ch. 1. a. ad Kenrik op. cit. pag. 200.

(2) Tom. III. *Schol. in can.* p. 571. edit. Bruxelles. 1673.

(3) Ibid.

(4) *Discours sur l'hist. de la vie des saints*, § 90. tom. I. Paris 1704. p. 93.

(5) Alluditur ad miracula potissimum quæ facta perhibentur ad sepulcrum diaconi Paris, pro quibus adducuntur Mosheim hist. eccl. vol. V. p. 211. nec non P. Lambertus dominicanus in op. *Exposition des prédictions*, etc.

(6) La Palmer op. cit. pag. 1. chap. 6. et chap. 11. sec. II.

spiciunt, posteriora vero prout critica docet, amplectuntur; et hæc sunt quæ ipsi urgent veluti Juge Dei testimonium quo sanctitas veræ Ecclesiæ Christi commendatur, ac eam reipsa vivere patet.

Ad 2. D. Id est, miracula evangelica specialem venerationem mereantur utpote litteris consignata a scriptoribus divinitus inspiratis ad divinam Christi missionem ostendendam, C. miracula posteriora nullam vim habent ad evincendam divinitatem Christi Ecclesiæ si referantur ab auctoribus qui omnibus veritatis notis instructi sint N. Etenim ex præcelsa quæ gaudet miracula evangelica nullum potest inferri præjudicium illis miraculis quæ ex Christi promissis fiunt in vera ejus Ecclesia ad ipsius sanctitatem commendandam. Res proinde ad criticam devolvitur; quod si semel constiterit de posteriorum miraculorum veritate juxta severæ criticæ regulas, hæc omnem vim suam habent ad finem in quem parantur.

Ad 5. D. Aliqua, C. omnia N. Responsio patet ex dictis in solutione primæ difficultatis. Ceterum s. Iræneus (1), Tertullianus (2), Cyprianus (3), Dionysius Alex. (4), Eusebius (5), Athanasius (6), Hieronymus (7), Paulinus (8), Sulpitius Severus (9), Augustinus (10), Gregorius M. (11), Bernardus (12), et alios præteream, ea referunt miracula vel quorum sese exhibent oculatos testes, vel quæ a testibus coævis et fide dignis acceperunt. Accedit nonnulla miracula fuisse publica et in omnium conspectu posita, ejusmodi fuit quod in Typacensi civitate, persecutione vandalica sævientem, factum est (13); alia

(1) Lib. II. *Cont. hæres.* cap. 52. ed. Mass. ubi ostendit commune adhuc sua ætate fuisse miraculorum et charismatum donum in Ecclesia catholica.

(2) Lib. *De anima*, cap. 31. edit. Rig. in quem locum cf. notas P. La-Cerda, et Gretzeri in *animadv. junianis.*

(3) Lib. *De lapsis*, edit. Maur. p. 189.

(4) *Epist. VIII.* ad Philemon. Rom. eccl. presbyt. opp. ed. de Magistris Rom. 1796. pag. 156. et *ibid. epist. XI.* advers. German. presbyt. pag. 163. ubi etiam refert visiones sibi a Deo factas.

(5) *Hist. eccl.* lib. VI. cap. 9. ed. Vales. et lib. IX. *De martyribus Palæstinae.*

(6) *In vita s. Antonii*, n. 34. et 57. ed. Maur. opp. tom. I. par. II. pag. 836, et pag. 589 seqq.

(7) *In vita s. Hilarionis*, n. 59 seqq. opp. ed. Vallars. tom. II. p. 56 seqq. et in lib. *cont. Vigilant.* n. 11. ib. p. 597.

(8) *In poemate XXIX.* ed. Muratorii Veron. 1756. et in append. col. 952.

(9) *De vita s. Martini* et de eadem *dialogi tres*, ed. Hieronymi de Prato veronens. Veronæ 1741. cf. etiam eruditæ editoris dissertat. in eundem.

(10) *De civitate Dei*, lib. XXII. cap. 8.

(11) In quatuor libris *Dialogorum* in quos cf. præf. edit. Maur. opp. tom. II. p. 115 seqq.

(12) In lib. *De vita et rebus gestis s. Malachie* cap. 17. seqq. præsertim cap. 29. ed. Maur. vol. I. p. 680 seqq.

(13) De quo cf. Victorem Vitensem in *hist. Persecution. vandalicæ*, lib. V. cap. 6. Miraculum istud vere magnum ita hic auctor describit: «Præcepit (rex Hunnericus) comiti cuidam ut in medio foro, congregata illuc omni provincia, linguis eis et manus dexteræ radicibus abscedisset. Quod cum factum fuisset, spiritu Sancto præstante, ita locuti sunt, et loquuntur, quomodo antea loquebantur. Sed si quis incredulus esse voluerit, pergat nunc Constantinopolim, et ibi reperiet unum de illis, subdiaconum *REPARATUM* sermones politos sine ulla offensione loquentem.» Eadem referunt Procopius lib. I. *De bello vandalico*, *Æneas Gazensis* in dialogo qui inscribitur *Theophrastus*, Marcellinus comes in *chronico*, qui se testes de visu exhibent hujus miraculi. Istorum testimonia exhibet Ruinartius in

permanentia, ut miraculum quod singulis annis Neapoli contingit de liquefactione et ebullitione sanguinis sancti Januarii dum sistitur in conspectu capitis s. martyris (1). Hæc talia sunt ut a nulla severiori critica concutiantur.

Ad 4. D. Ita tamen ut eorum processus juridicus statim conficiatur, C. hoc constructo *Tr.* Vix enim aliquis fama sanctitatis insignis vita functus est, impetrata a s. Sede facultate, construitur ab episcopo loci processus ordinarius de miraculis quæ ad servi Dei intercessionem patrata dicuntur: quo confecto, processus construitur apostolicus, qui sigillis munitus in archivio sac. congregationis asservatur donec perveniatur in causa ad horum examen. Transmissus porro alterum distinctionis membrum, cum sæpe contingat longe maturius expendi ejusmodi miracula, cujus rei exemplum recens habemus sive in causa s. Francisci de Hieronymo, sive potissimum in causa s. Alphonsi de Ligorio (2).

Atque hinc responsio liquet ad id quod subditur de miraculis quæ sancto alicui tribuuntur post longum temporis lapsum ab ejus obitu de quibus, ut autumat adversarius, alte silent scriptores coævi, aut de miraculis quæ ex longinqua regione innotuerunt. Præterquam enim quod hæc falsa sunt sive quod attinet ad biographum s. Ignatii (3), sive quoad miracula s.

Commentario historico persecutionis vandalicæ, par. II. cap. 7. ubi adjecit auctoritatem s. Gregorii M. et imperat. Justiniani, qui hujus miraculi meminit in constit. *De officio præfecti Prætorio*, lib. I. cod. Justin. tit. XV. qui et ipso testatur se vidisse «hos venerabiles fratres, qui abscessis radicibus linguis penas miserabiliter loquentur.» Cf. *Historia persecutionis vandalicæ* opera et studio Domini Theodorici Ruinart. Paris 1694. Quid porro ad hæc Paley?

(1) Nihil intentatum reliquum fecerunt heterodoxi et increduli, ut si celebre hoc factum negare nequeant, saltem miraculi vim antificientur aut extenuent. Sed frustra; siquidem non rudes aut plebeii homines tantum, sed viri apprime docti tum incolæ tum advenæ ex omnibus orbis partibus qui illuc confluerunt, et spectatores sunt et critice illud examini subjiciunt, probant confirmantque miraculum. Legi ex antiquioribus meretur de hoc argumento dissertatio Bollandianorum tom. VI. mens. Septembr. die XIX. præsertim § 29. ubi Bollandiani luculentissime multis huius miraculi veritatem evincunt, et proterunt penitus stultas ne dicam impias difficultates. Mollinæ, Clerici aliorumque heterodoxorum. Ex recentioribus cf. cl. Ruffini in *op. Inflexioni critiche sopra il saggio filosofico intorno alla probabilità del signor conte La Pluce*. Modena 1821. *memoria IV.* p. 2. s. 51 seqq. ubi egregie vindicat hoc miraculum ab impugnationibus La-Croix. Cf. item Pergola in *Discorso apologetico sul miracolo di s. Gennaro*, qui est ad calcem *op. Teorica de' miracoli*. Napoli 1859. ubi cum doctus auctor, celebris physicus ac mathematicus, ejus veritatem adstruxisset ac propugnasset adversus incredulos, qui difficultates petunt ex physica et chemia, apposite § 29. concludit: «Gli ateï nell' eludere la verità de' miracoli di nostra religione, e nel volerne smentire la certezza, sono costretti a dare in mille follie. Ed in questi ridicoli loro sbalordimenti e pertinacia la verità della cattolica credenza vie più traluce.» His addeere possem me ipsum s. peccatorem huius miraculi fuisse, qui oculis meis conspexi in ampulla sanguinem penitus coagulatum ac concretum, deinde post paucas preces eundem vividum ac hanc liquidum, absque ullo apparatu chemico aut physico.

(2) Nam sæpius ex pontificis dispensatione aucte tempus constitutum causæ agitantur.

(3) Alludit adversarius ad vitam s. Ignatii a p. Ribade-neira conscriptam, qui, ne videretur Tridentino decreto contradicere de non vulgaris miraculis absque sedis apostolicæ approbatione, miracula s. fundatoris silentio præterit; protestatur tamen his verbis miracula eidem non defuisse: «Mibi tantum abest, ut ad vitam Ignatii illustra-

Francisci Xaverii de quibus vix IV. post obitum anno, jussu Joannis III. Lusitaniæ regis processus constructus est in Indiis (1), nisi sac. congregationi rituum de illis miraculis constiterit a testibus oculatis, aut testibus auditis a videntibus, ab ea rejiciuntur, adeo ut plures causæ horum defectu testimonii suspensæ manserint, aut penitus exciderint (2).

Ad 5. N. Ubique enim tum intra catholicarum provinciarum fines, tum in regionibus infidelium et protestantium, plura patrata perhibentur miracula. In Germania, in Americæ provinciis fœderatis, in Galliis edita exhibentur, ita ut ipsi protestantes illorum testes fuerint (3). Quod vero subditur, tentando potius quam certa quadam virtute et Dei potentia miracula fieri, quid significat? Nempe cum catholici de se non præsumant, Deum invocant ut ad intercessionem alienius viri sancti, vel ejus qui ut sanctus habetur, si quidem ei visum fuerit, et velit glorificari in tali sancto, hoc vel illud facere, aut præstare dignetur. Deus vero qui dominus est donorum suorum id interdum concedit, interdum vero non concedit. Quid inde contra miracula? Adde non semel viros sanctos, interius eos Deo movente, imperasse ex certa virtute Dei sibi que naturam obsequentem expertos fuisse (4). Cum falsæ porro sint adversarii præmissæ, patet evanescere ejus conclusionem, quin diutius in hisce immoremur.

Ad 6. D. Miracula sola, *Tr.* Miracula quæ in testimonium sanctitatis patrantur, N. Jam vero Christianus Lupus nil aliud significare intendit quam quod in praxi fit in Ecclesia romana, quippe quæ non movetur ad decernendum alicui sacros honores, quin prius per rigidissimum examen tum de orthodoxa jus doctrina, tum de virtute in gradu eminenti plane constiterit. Si quid propterea *obstativum*, ut vocant, in doctrinæ ac virtutum processu sese offerat, ulte-

am miracula deesse videantur, ut multa eaque præstantissima *judicem in media luce versari* edit. Neapol. 1572. idem repetit in edit. Antwerp. 1587. et Matrit. 1596. Cum ergo postea ab apostolica sede ea fuerint recognita, a sub-pontibus s. Ignatii biographis vulgata sunt, præsertim a Daniele Bartoli, authenticis documentis firmata.

(1) Cf. Bartoli *Dell' istoria della compagnia di Gesù*, par. I. lib. I. edit. Rom. 1667. pag. 89.

(2) Exemplo sit causa nostri V. Andre Babelle S. J. in ejus vita septem supra centum ab eo miracula patrata perhibentur; cum tamen ventum est ad ejus causam discutendam juxta decretum Bened. XIV. die 27. Maii 1740. *non constare de martyrio et causa martyrii per directas probationes videlicet per testes de visu, contestes idoneos et pios*; qui tamen indulsit ut denuo proponeretur idem tubium, ita tamen ut non posset resolvi, nisi prævio examen. miraculorum; cum, inquam, ad hanc causam denuo expediendam ventum esset sub Gregorio XVI. ex septem quæ examinandam miracula proposita sunt, non nisi de uno constare pronuntium est ab eodem pontifice decreto VIII. kal. Febr. 1855. Atque id quidem ex defectu testimonii.

(3) Percrebuerunt non ita pridem non pauca miracula edita nostra hac ætate tum in Germania, tum in provinciis Americæ fœderatis. Ego ipse vidi relationem ex Americæ de instantibus satisfactionibus quæ ibidem annis proxime superioribus contigerunt, et quarum testes fuerunt ipsi medicis protestantes, qui tamen ex anticipatis sectæ suæ judiciis, rogati noluerunt testimonium dare. De apparitione Crucis cuncto inspectante populo in Galliis apud Nîmes in diocesi Pietaeviensi alias disserimus, cui etiam interfuere protestantes, qui miraculum testati sunt.

(4) Et alia omittam cf. vitam s. Vincentii Ferreri apud Bollandianos ad diem 5. April. pag. 501 seqq.

rius congregatio sac. rituum non progredietur, quæcumque demum miraculorum percrebuerit fama protinon solum in Roberto Lincolnensi sed in pluribus aliis usuvent (1).

Ad 7. N. Non solum enim in loco ab adversario objecto Baillet nil ejusmodi dicit, verum etiam contrarium plane scribit (2).

Ad 8. D. Fatetur Salmeron falsa miracula posse patrari in falsa ecclesia, C. vera N. Nam hoc constanter denegat Salmeron (3), ac pro certo assumit non nisi in vera Ecclesia vera edi miracula posse (4); eaque commendare sanctitatem eorum qui illa operantur expresse propugnat adversus Fabrum hæreticum (5).

Ad 9. D. Vera aut apparentia, C. vera N. Etenim Espenæus cum accurate expendisset quid demones possint vel non possint ex Dei permissione, cumque ostendisset illos, Deo permittente, quandoque præstigijs aut apparentia miracula seu signa facere posse, inquiri in characteres quibus tuto possimus falsa et apparentia magorum et præstigiatorum opera a Dei et sanctorum operibus interposcere (6).

(1) Sane Christianus Lupus loc. cit. præter exemplum Roberti plura alia adducit quæ nihil habent commune cum oppositione ad rom. pontifices, quæ tamen adversarius dissimulat, quia non conferebant ad sequum sum.

(2) Agit enim in objecto loco de sanctis qui schismati materiali adhaeserunt. Verum illud magis mirari subest, quod Palmer pag. 145. not. (1) adducat auctoritatem Baillet ex testimonio Van-Espeui in *Jure canon.* p. 1. tit. XXII. c. 7. sect. 7. attamen non solum in cit. sect. sed nequæ in toto capite illam Van-Espeui mentionem facit Baillet, saltem in editione qua utor, quæ est Lovan. 1700. Multo vero minus *ibid.* reperitur quæ Palmer adscribit Baillet.

(3) Cf. ejus *Comment. in evangelicam hist.* Colo. A. 1699. an. 1602. tom. IV. par. II. tract. II. p. 262. col. 2. ubi agens de hæreticis qui, relicto vero Christo, novum sibi effinxerunt, subdit: «Nam iste eorum novus Christus sicut nullum testimonium habet a doctrina prophetica et apostolica (nam illi repugnat et contradicit), nullum miraculum potuit apud eos edere.»

(4) Tom. IX. tr. II. pag. 406. scribit, miracula de quibus loquitur Christus Matth. 24. et Apostolus II. Thess. 2. *Fere falsa miracula*, edenda nempe ab Antichristo ejusque satellitibus. Quippe *verum signum a solo Deo fieri potest.*

(5) *Ibid.* p. 408. scribit: «Adverte etiam miracula ad commendationem propriæ sanctitatis tantum a Sanctis fieri» et pag. 409. sibi opponit ex *comment.* Jac. Fabri Stapulensis: «Non enim sancti sunt, qui faciunt vera miracula, sed ille qui facit miracula magna solus: non ergo sanctus cultus propter signa haberi debet, sed auctori miraculorum, qui solus Deus est;» hæc, inquam, cum sibi objecisset Salmeron duplici ratione solvit, ac 1º vera esse miracula sanctorum quia Deus in eis, et per eos faciat; 2º quia Deus sanctos signis honestavit, ideo sancti colendi sunt.

(6) Espenæus: in *posteriori epistolam D. Pauli apostoli ad Timoth. commentarius, cum digressionibus XXVIII.* edit. Lutet. Paris, 1619. digress. XIV. pag. 584. jam præmiserat: «*specie tenus quæ a vero Deo sunt et eata (demones) mutant, ut rideantur esse quod non sunt*» et pag. 582. agens de magicis imposturis et præstigijs solus affirmat posse Deum permittente ut homines mali præstigijs faciant, et quidem *interdum*, ita tamen ut vincantur; passim etiam Deum illos prohibere occultis modis. Quando propterea idem auctor pag. 584. scribit: «Illud nostræ magis farraginis, cum miracula Deo et diabolo, Christo et Antichristo, Angelis et hominibus, bonis atque malis communia sint, hæc ad falsitatem persuadendam, illa ad fidem veritatem confirmandam, quo ex lydio lapide internoscamus?» Evidens est, non loqui nisi de miraculis falsis et apparentibus, quæ, Deo permittente, interdum a demone per malos homines fiunt juxta præmissa, non autem de veris; hinc suldit regulas ex Augustino, et Origene, quas nos ipsi alias attulimus, quibus vera miracula a falsis internoscamus.